

2003. május - **Beszélgetés Wisnovszky Károly erdőmérnökkel, az 1951-ben végzett évfolyam első - választott - valétaelnökével.**

Első rész

A Wisnovszkyak ősei Lengyelországból húzódtak le, és a család egyik ága Selmecezen telepedett meg. Így szinte kézenfekvő volt, hogy az utódok egyike a selmeci hagyományokat továbbvivő soproni Alma Materben tanuljon tovább. Éppen ötvenkét évvel ezelőtt, sorsdöntő napokat éltek át az akkori valétánsok. Az idén hetvenöt éves kolléga, mintha ma történt volna, olyan élményszerű frissességgel avatott be a szomorú, ma már szinte hihetetlen történetbe.

– Milyen szabályok szerint zajlott akkoriban a valétálás?

– Az egyetem korábbi valéta tablói a teljes évfolyam, mind a három szak - a bányász, a kohász és az erdész - együtt szerepelt. A köznapi viseletünk a gruben és a walden volt. A díszviselet a bányászoknak a bányaing, nekünk az attila volt, a tablón ezt viseljük. De nem mindenkinek tellett erre, ezért az Ifjúsági Kör kölcsön adott nekik attilát. Ezek a ruhák is elvesztek a Kör felosztatása után. A vádak között a tablónk festett képe is szerepelt: az előtérben egy kiszáradt böhönc látható, a háttérben meg ott a napfényes Schneeberg. A tabló az Erzsébet utca egyik kirakatába került, és a soproniak ott álltak csoportosan és mutogatták: ezt is

kirúgták, azt is kirúgták. Attól félve, hogy megsemmisítetik a tablónkat, Sébor professzor padlására vihettük, ő mentette meg.

Volt valéta ív is, egy nagyon szépen körülrajzolt lap, amit mindenki aláírt. Ebből egy készült, hiszen akkoriban még nem volt olyan fénymásolási lehetőség, mint ma. A valétaszalag egységesen zöld volt. Selmechez, Sopronhoz ez a szín tartozott. Emiatt kezdődtek a viták: mondván, a zöld szín a nyilasokra emlékeztet. Azt mondták, fejezzük ki a haladó szellemünket, válasszunk például pirosat, feketét vagy kéket! A pirosat hamar elvetettük, mert a vasúton a kapus karszalagja is olyan volt.

– A selmeci hagyományok, mint „reakciós” szellemiség, megfogalmazódott vádként?

– Nagyon határozottan. Ám a 49-es, Miskolcra való áthelyezési határozatnak az egyik mondvacsínált indoka az volt, hogy már nincs bányászat Brennbergben, a kohászat pedig

Diósgyőrben van.

– Ez idáig logikusnak tűnhet, hiszen Brennborg akkoriban már tényleg az utolsókat rúgta...

- A mi valétálásunk idején már létezett a Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem Miskolcon. A fontosabb indok azonban az volt, hogy a selmeci szellemet, ami Sopronban „örökletes” - az összetartozást, az egymás segítségét, ami az egész életemet meghatározta -, valahogy megszüntessék. Az volt a fő cél, hogy a nemzeti eszmét és a szolidaritást ápoló társaságot szétrobbantsák. A hazafias szellem elevenen élt bennünk, hiszen Koschatzky Laci bácsi nem véletlenül írta a Ballag már... második versszakába, hogy: Ha Selmec hív, mi ott leszünk, Selmecért vesszen életünk. Mert, akik átköltöztek onnan, azok még komolyan gondolták. Mi, akik a Felvidék visszatérését, majd a II. Világháborút is átértük, már nem így gondoltuk, nem akartunk belépni a Rongyos Gárdába, és indulni Selmec fölszabadítására. Holott a bécsi döntés nem adta vissza Selmecet.

– Hogy alakult a Kör sorsa?

– Rajk, akkori belügyminiszternek gondja volt arra is, hogy a társadalmi szervezetek alapszabályát bekérje, és azok alapján részben megszüntesse őket, részben beolvasztva mászt csináljon belőlük. Akkor született meg Budapesten az egyetemisták egységes szervezetének az elképzelése. A Műegyetemről jött egy kellően baloldali csoport felülvizsgálni a soproniak szellemiségét is.

Azt a vádat fogalmazták meg ellenünk, hogy mi egy nacionalista társaság vagyunk, akiket szét kell rúgni. A Kör feloszlatásának gondolatát ez a biztosra vehető külső kényszer vetette föl. A felosztó közgyűlésen - 1948. május 8-án, a matézis előadásban - egyáltalán nem volt ilyen egyértelmű a hangulat. Egy kohász ismertette a budapesti bizottság véleményét, mondott egy okos beszédet, s ezután szavaztunk. (A beszédet lásd a keretes anyagunkban - a szerk.) Az alapszabály a felosztás kimondásához négyötödös többséget írt elő. Ez csak a második gyűlésen volt meg. Végül feloszlattuk a Kört, saját akaratból, mielőtt Rajk tette volna meg. Mi - az akkori balekság, kellő háborús élettapasztalat birtokában - voltunk többségben, mert a felsősök közül sokan praxiban (szakmai gyakorlaton - a szerk.) voltak. (Laczkó György volt a szavazatszedő bizottság elnöke, aki '44-ben a Kör elnöke volt, és a Gestapo üldözte, mert megtagadta a parancsot, hogy költözzön Nyugatra az egyetem. A professzorok is ezt támogatták, különösen Sébor János. Ő mindig csodálatosan kiállt az ifjúság mellett.)

- Volt a Körnek székháza is.

- A Rákóczi út 13 szám alatt. Emléktábla van a falán. A város adta az Ifjúsági Körnek használatra. A berendezés a Kör tulajdona volt, és ott működött a menza is. A nagyteremben volt biliárd, kártyasztalok, ott folyt a balek-oktatás és a vizsga. A vitrinekben tároltuk a különböző emléktárgyakat. Mindez, a szép bútortalattal együtt, nyomtalanul eltűnt.

– Hogy lettél valéta elnök?

– A hagyományok szerint a valéta elnök az, aki először iratkozott be a főiskolára a valetánsok közül. Tehát ez nem választott funkció volt. Ez pedig Parragi Pistát illette. Ő elhárította azzal, hogy ne hozzuk kellemetlen helyzetbe, mert ő a néphadsereg ösztöndíjasa, és esetleg a kárára lehet. Az előttünk valetáló évfolyamnál kezdték a hagyományokat bolygatni, de ők még meg tudták őrizni a zöld valéta szalagot, és a valétaelnök személyét. Nálunk már nem engedték. Azt mondták, hogy aki nagyon hosszú idő

alatt tudta csak elvégezni az egyetemet (ti. a háborús katonai szolgálat miatt - a szerk.), az nem méltó erre. Legyen olyan, aki kitűnik valamivel és az ifjúság élén áll. Szavazni kell, ez a demokratikus. Tehát szavaztunk. Révay Pista, aki Parragit követte volna a kor szerinti rangsorban, egy szavazattal mögém került. Így lettem az első, a hagyományt megtörő,

választott valéta elnök.

Ugyanakkor választottunk egy csapatot, akik a soproni ifjúságot képviselik az új szervezetbe való beolvadáskor. Ennek a vezetője Tometz Dezső, harmadéves bányamérnök hallgató lett. Nagyon rendes fickó volt, mégis, pár hónapon belül kitették. A fő hangadók elsősorban a népi kollégisták lettek, akiket nemsokára ugyanúgy feloszlattak. **(zétén yi)**

Fotó: 2Z Fotó&Média

Elhangzott az Ifjúsági Kör felosztatásakor:

„Legelsősorban felelősök vagyunk az alapítóknak, akiktől kaptuk a Kört, akik Firmáról balekra hagyományozták ezt a Selmec éltette Kört. A Kör fölосztatása haladás, mert az már magában véve haladás, hogy a fölосztatás szükségszerűségét felismertük. Nem akarunk a haladás kerékkötői lenni. Csak a lelkünk mélyén él tovább a selmeci szellem. Utolsó tettünk az, hogy hagyományainkhoz híven, most is demokratikusan - Sébor dékán úr szavaival élve - ragaszkodunk az alapszabályunkhoz, hogy bennünket soha semmilyen oldalról támadás ne érhesse. Belátva azt, hogy a selmeci szellemű Ifjúsági Körünk tarthatatlan tovább, vérző szívvel bár, de inkább megszűnése mellett szavazunk. Szavazatunkkal helyet adunk egy új egyesületnek, új vezetőségnek, kevésbé merev alapszabállyal. Vívja ki magának azt az elismerést, azt a nevet, melyet Ifjúsági Körünk városunkban, sőt szerte az országban szerzett. Cserébe csak egyet kérünk, ne kívánják, s ne kérjék tőlünk, azt a nevet, azt a pár szót, amely nekünk mindmáig tradíció, a múlt, a történelem, Selmec, hősi halottak és a lelkünk volt. Amely szóknak a csengése szívünkig hatott: Bánya- Kohó- és Erdőmérnök Hallgatók Ifjúsági Köre.”